

OCENA VARNOSTI OTROŠKEGA IGRIŠČA

V Sloveniji je, tako kot tudi v večini držav članic EU, zakonodaja, ki ureja varnost otrok na igriščih relativno skromna. Poleg *Zakona o splošni varnosti proizvodov (ZSVP)*, je edini podzakonski akt, *Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca*. Tako iz zakona, kot tudi iz pravilnika izhaja zahteva, da mora biti proizvod, ki je dan na trg oziroma v javno rabo, varen.

Varnost izdelka (igrala) se najlaže dokazuje tako, da se preverja ali

je skladen s standardi. Standardov za igrala je cela vrsta in sicer iz serije SIST EN 1176 in SIST EN 1177. Odgovorni proizvajalci igral imajo dokazila (certifikate) o skladnosti igral s standardi že pripravljena in jih naročniku posredujejo skupaj z igralom ali kasneje na njegovo zahtevo.

Na ta način je na videz zakonska zahteva izpolnjena, saj je igralo skladno s standardi in varno. Težava je v tem, da certifikat dokazuje samo dejstvo, da je igralo izdelano skladno s standardi, še zdaleč pa to ne pomeni, da bo varno tudi na igrišču. Potrebno ga je namreč še varno umestiti v prostor, izvesti strokovno montažo in postavitve, izdelati varne temelje, namestiti ustrezno veliko in mehko varnostno podlago, itd.

Postavitve novih igrišč je največkrat vezana na javne razpise, saj so investitorji praviloma javne ustanove, občine ali druge institucije, ki jim protokol naročanja določa zakonodaja. To posledično pomeni, da so za posamične faze izgradnje igrišča izbrani različni izvajalci (projektanti, dobavitelji igral, izvajalci montaže, gradbeniki, itd.). Vsakdo od teh vpliva na končno varnost igrišča, ni pa nujno, da se svoje odgovornosti tudi zaveda oziroma je za to področje tudi usposobljen.

Odgovoren investitor ali upravljalca igrišča po zaključku vseh del angažira strokovnjaka za področje varnosti otroških igrišč, ki opravi celovit pregled varnosti vseh elementov igrišča. Ta pregled vključuje preverjanje primernosti samega terena (konfiguracija, odvodnjavanje, vpliv bližnjih objektov), ustreznosti postavitve igral (ustrezni odmiki, orientacija igral, osenčenost, itd.) kakovost montaže igral in izvedbe temeljev, ustreznost varnostnih podlag, ustreznost urbane opreme, ograj, varovanja igrišča, itd. V ta pregled niso vključena samo igrala in prostor neposredno ob njih ampak vsi elementi igrišča. To pomeni, da je potrebno preveriti tudi varnost gradbenih objektov na igrišču, urbane opreme, ograj, vrat, dreves, skratka vseh naprav in predmetov s katerimi otrok na igrišču pride v stik.

Rezultat pregleda igrišča je Poročilo o pregledu, v katerem so navedene vse ugotovljene pomanjkljivosti igrišča, ne samo igral. Dolžnost izvajalcev je, da pomanjkljivosti odpravijo, zatem pa sledi ponoven pregled opravljenih korektivnih ukrepov. V kolikor nepravilnosti na igrišču ni, preglednik izda dokument Ocena varnosti, s katerim potrdi, da je igrišče na dan izdaje dokumenta povsem varno.

Na podoben način se preverja tudi varnost igrišč, ki so stara, ne vzdrževana, igrala neznanega proizvajalca ali izdelana v samogradnji, itd. Vse več je tudi igrišč, ki so oblikovana in opremljena unikatno, po zamisli arhitekta, brez standardnih igral. Taka oprema igrišča, ki je izdelana izključno za znanega naročnika, praktično ne more imeti certifikatov, zato je potrebno preverjanje skladnosti s standardi vključiti že v načrtovanje, projektiranje igral in igrišča. Ko je to postavljeno, se prav tako opravi pregled in kasneje tudi Ocena varnosti.

Pregled igrišča lahko načeloma opravi vsak bolj ali manj usposobljen strokovnjak, ki mu je tematika varnosti igrišč dovolj blizu. Običajno je namen takih pregledov zaznavanje vidnih pomanjkljivosti na igrišču, o tem pa se vodijo zapisi, največkrat v obliki Poročila o pregledu. Ta dokument nikogar direktno ne obvezuje, saj gre samo za »registracijo« pomanjkljivosti. Standard SIST EN 1176-1 obravnava tri vrste pregledov igrišč, ki jih lahko izvajajo različno usposobljeni ljudje, tudi osebe zaposlene v vrtcu, ponudniki igral, projektanti, itd.. Povsem nekaj drugega pa je dokument Ocena varnosti, ki dokazuje da je igrišče varno. Tak dokument lahko izda samo strokovnjak, ki se zaveda pomena dokumenta in pravnih posledic morebitnega neodgovornega in nestrokovnega dela.

V Sloveniji so se prizadevanja in aktivnosti za izboljšanje varnosti igrišč intenzivirala v letih 2007-2008. Avtor tega prispevka je v tistem obdobju, ko je še deloval na Biotehniški fakulteti, tudi uvedel pojem Ocena varnosti igrišč. Eden od rezultatov sodelovanja z *Direktoratom za vrtce in osnovno šolstvo pri Ministrstvu za šolstvo in šport RS* je bila tudi Okrožnica s katero direktorat vrtcem nalaga (3. poglavje), med drugim, tudi preglede igrišč in pridobivanje Ocene varnosti.

Avtor tega prispevka je takrat ocenil, da je je problematika varnosti otroških igrišč kompleksna in delo zelo obsežno, zato je predlagal, da se na ravni države oblikuje sistem, ki bi narekoval, kdo in pod kakšnimi pogoji lahko tovrstna dela lahko opravlja. V ta namen so bili že izdelani predlogi kriterijev in metodologije dela. Pobuda je bila načeloma sprejeta, vendar se vse do danes ni razvila v konkretno obliko.

Podobne težave s kompetentnostjo preglednikov igrišč, s pogoji, ki naj bi jih izpolnjevali, poenotenim načinom dela, izdajanjem dokumentov, itd., imajo tudi druge države EU, čeprav imajo nekatere dolgo tradicijo zagotavljanja varnosti na igriščih.

V zadnjem obdobju je velik korak naredila Nemčija, ki je oblikovala svoj nacionalni standard, DIN 79161, *ki določa zahteve za usposabljanje in preverjanje usposobljenosti »inšpektorja« za igrišče*.

Obstaja velika verjetnost, da bo podoben standard sprejet tudi v celotni EU (CEN) kot EN standard, kar bi v veliki meri izboljšalo kakovost vseh prizadevanj za boljšo varnost otroških igrišč.

Pripravil:

Slavko RUDOLF univ. dipl. inž.

jun. 2017